

KOMENTÁŘ K ČÁSTI „RODINNÉ PRÁVO“ NOVÉHO OBČZ

I poslední varianta vládního návrhu části „Rodinné právo“ nového ObčZ předložená PSP opět zklamala očekávání veřejnosti, vč. odborné. Znění této další verze se totiž oproti těm předchozím liší velmi málo (hlavně přechíslováním ustanovení), přičemž i nadále jsou ostentativně ignorovány zásadní připomínky veřejnosti i nálezy ÚS (zejména ohledně střídavé péče a určování otcovství). Obecně lze konstatovat, že by tento návrh znamenal zhoršení právní úpravy rodinných vztahů oproti dosud platnému Zákonu o rodině. Došlo totiž k vynechání řady pozitivních ustanovení ZOR (viz komentář k paragrafovanému znění) a zároveň byla zařazena nová ustanovení směřující k dalšímu vyostření vzájemných vztahů v rodině. Za všechny jmenujme ustanovení o přihlédnutí k názoru dítěte, které předtím bylo léta vystaveno „vymývání“ mozku jedním rodičem až do stadia vypěstovaného syndromu zavrženého rodiče nebo vágní a protiústavní ustanovení o domácím násilí či o tzv. rodinném závodě zpochybňující ústavní právo na ochranu soukromého vlastnictví. Obecně lze konstatovat, že tato část nového Obč.Z. je silně ovlivněna některými zcestnými myšlenkami a dále by zakonzervovala nevymahatelnost rodinného práva v ČR. Vládní návrh je proto potřeba doplnit resp. změnit zejména v těchto bodech:

- **definice pojmu „zájem dítěte“**, která přitom není až tak obtížná (stačí vyjít např. z Mezinárodní úmluvy o právech dítěte), ale je rozhodně nezbytná vzhledem k tomu, že je zájem dítěte vykládán často různě až protichůdně.
- **„střídavá péče“ jako zákonem stanovená výchozí forma péče o dítě**, což ostatně logicky vyplývá z definice zájmu dítěte. Základním zájmem dítěte totiž je jeho právo na oba rodiče (myšleno biologické rodiče), a to i v tom případě, že by se to jednomu rodiči nelíbilo. Proto ani aplikace střídavé péče nemůže být v žádném případě vázána na souhlas tohoto rodiče. Samozřejmě uzákonění střídavé péče nelze chápat dogmaticky jako jediné možné řešení. Vždy je možno zvolit jiné řešení, které ovšem musí být založeno dohodou rodičů nikoli nařízením soudu. V této souvislosti odkazují na úspěšné fungování tzv. Cochemského modelu v Německu.
- **určování otcovství resp. rodičovství vědeckými metodami (např. testy DNA)**, tzv. právní domněnky jsou v současném moderním světě plném nových poznatků skutečným nadále již neudržitelným přežitkem
- **výpočet výživného** je třeba v zákoně zásadním způsobem zpřesnit tak, jako je tomu v zahraničí (např. v Německu tzv. Düsseldorfské nebo rakouské tabulky či pravidla platná ve Skandinávii, aj.); tento výpočet by měli provádět odborníci tj. Finanční úřady.

Na druhé straně některá ustanovení **do rodinného práva evidentně nepatří** a je proto zapotřebí je vypustit, např.:

- **ustanovení o rodinném závodě** dále rozměňuje právní jistoty dané ústavou ohledně ochrany soukromého vlastnictví
- definice **švagrovství** byla do zákona zahrnuta tendenčně právě v souvislosti s výše uvedeným ustanovením o rodinném závodě a je nepotřebná; naopak velmi užitečnou by byla **definice rodiny**, která ale chybí
- nepatří sem též ustanovení kriminalizující a dále vyhrocující již tak napjaté vztahy mezi rodiči během rozvodu, zejména **ustanovení o domácím násilí**, které je upraveno jinými zákony a je veřejným tajemstvím, že se jedná o tzv. rozvodový folklor, neboť drtivá většina údaní tohoto typu je zcela smyšlená a účelově slouží pouze k boji rodičů o děti. Cílem rodinného práva by však mělo být právě tento „boj“ eliminovat a vést rodiče ke spolupráci, aby byli dítěti zachováni oba rodiče, jakož i širší rodinné zázemí ze strany obou rodičů. Navíc je takto obcházen trestní soudní řád a ústavou zaručená práva, jako např. právo na spravedlivý a veřejný proces, právo na obhajobu a princip presumpce neviny.

Výše uvedené náměty byly také zpracovány do paragrafovaného znění ve struktuře odpovídající poslední vládní verzi ObčZ (viz příloha) s řadou dalších v tomto komentáři nezmíněných připomínek.

OBČANSKÝ ZÁKONÍK

Část druhá RODINNÉ PRÁVO

HLAVA I - MANŽELSTVÍ

DÍL 2

§ 657

Snoubenci při sňatečném obřadu uvedou, dříve než učiní sňatečný projev vůle, že jim nejsou známy překážky, které by jim bránily uzavřít manželství, že navzájem znají svůj zdravotní stav se navzájem informovali o svém zdravotním stavu a že zvážili uspořádání budoucích majetkových poměrů, svého bydlení a hmotné zajištění po uzavření manželství.

Snoubenec nemůže znát zdravotní stav svého partnera v případě, že tento mu ho nesdělí. Proto je nutné zavázat oba snoubence k tomu, aby se vzájemně informovali o svém zdravotním stavu.

§ 661

(2) 2.věta: Musí v ní být rovněž uvedeno, že ..., že se navzájem informovali o svém zdravotním stavu a

Komentář: viz § 657.

DÍL 3

Zdánlivé manželství a neplatnost manželství

Oddíl 1

§ 672

(1) Neprodleně poté, kdy soud určí, že manželství není, rozhodne soud o otcovství ke společnému dítěti o povinnostech a právech rodičů ke společnému dítěti. Rodičovství k němu bude určeno na základě testů DNA.

Komentář: viz dále v ustanoveních o určování otcovství resp. rodičovství.

Díl 4

Povinnosti a práva manželů

Oddíl 1

Obecná ustanovení

§ 681

Manžel má právo na to, aby mu druhý manžel sdělil údaje o svých příjmech a stavu svého jmění, jakož i o svých stávajících i uvažovaných pracovních, studijních a podobných činnostech. Manžel je povinen.....

Manželství je založeno především na důvěře, pokud tato chybí, nelze ji nahradit zákonem. Proto navrhuje první větu tohoto ustanovení vypustit, neboť ho považujeme pouze za prostředkem k pozdějšímu vydírání v případě rozvodu (zejména pokud jde o informace o majetku ve výlučném vlastnictví jednoho manžela).

§ 683

Uspokojování potřeb rodiny

Každý z manželů přispívá na krytí potřeb života rodiny a potřeb rodinné domácnosti podle svých osobních a majetkových poměrů, schopností a možností tak, aby životní úroveň všech členů rodiny byla zásadně srovnatelná s přihlédnutím k rozsahu jejich příspěvků ke krytí potřeb rodiny a rodinné domácnosti. Poskytování majetkových plnění má stejný význam jako osobní péče o rodinu a její členy.

Nutno zohlednit i výši příspěvku manželů k chodu rodiny a domácnosti, neboť nelze připustit, aby životní úroveň zajišťoval svým úsilím pouze (nebo převážně) jeden z manželů a druhý si na ni činil

pouze nároky, aniž by se o ni odpovídajícím způsobem přičinil. Poslední větu navrhuje vypustit, neboť přínos jednoho manžela se nemůže odvozovat od příjmu druhého manžela.

§ 684

(1) Nemají-li manželé z důvodu hodného zvláštního zřetele rodinnou domácnost, nese každý z nich náklady své domácnosti;///to je nezavazuje povinnosti navzájem si pomáhat a podporovat se.///

Pokud žijí odděleně závisí jejich vzájemná pomoc na dohodě, nelze ji nařizovat.

(2) /// Žije-li s jedním z manželů společně dítě manželů, vůči kterému mají oba vyživovací povinnost, popřípadě nezletilé dítě, které nenabýlo plné svéprávnosti a které je svěřeno do péče manželů nebo jednoho z nich, a druhý manžel opustí rodinnou domácnost, aniž k tomu má důvod zvláštního zřetele hodný, a odmítá se vrátit, je tento manžel povinen přispívat i na náklady rodinné domácnosti. Důvod opuštění rodinné domácnosti, popřípadě důvod odmítání návratu, posoudí soud podle zásad slušnosti a dobrých mravů. ///

Neplní-li jeden z manželů svoji povinnost podílet se na úhradě nákladů rodinné domácnosti, rozhodne na návrh druhého manžela ve věci soud.

Pro případů rozporů mezi manželi je vhodné ponechat v platnosti dosavadní úpravu /viz § 19 odst.3 ZOR/. Navrhované znění odst.2 je nejasné a sporné z pohledu uzákonění střídavé popř. společné péče o dítě jako hlavního způsobu uspořádání péče o dítě po rozvodu i před ním (viz dále) v případě neshod mezi manželi. Navíc by bylo také zneužitelné k materiálnímu zabezpečování dítěte jen jednoho manžela.

§ 685

Rozhodování o záležitostech rodiny

/// (1)O záležitostech rodiny, včetně volby umístění rodinné domácnosti, popřípadě domácnosti jednoho z manželů a dalších členů rodiny, především dětí, které nenabýly plné svéprávnosti, a o způsobu života rodiny, se mají manželé dohodnout.

(2) Nedohodnou-li se manželé o podstatné záležitosti rodiny, může soud na návrh jednoho z nich nahradit svým rozhodnutím souhlas druhého manžela, odmítá-li svůj souhlas v takové záležitosti rodinného života bez vážného důvodu a v rozporu se zájmem rodiny, anebo není-li schopen vůli projevit. Soud však vede manžele především k dohodě. ///

O záležitostech rodiny rozhodují manželé společně. Nedohodnou-li se o podstatných věcech, rozhodne na návrh jednoho z nich soud.

Opět i zde je dosavadní úprava v ZOR dostatečná a není třeba ji jakkoli doplňovat, zvláště když navrhované znění v sobě skrývá nebezpečí vyřazení druhého manžela z rozhodování o záležitostech rodiny.

§ 690

Výživné mezi manželi

(1) Manželé mají vzájemnou vyživovací povinnost v rozsahu, který oběma zajišťuje zásadně stejnou hmotnou a kulturní úroveň s přihlédnutím k míře přispění obou manželů k jejímu zabezpečení. Vyživovací povinnost mezi manželi předchází vyživovací povinnosti dítěte i rodičů.

Komentář: viz § 683.

Rodinný závod

§ 693 – 700

/// Vypuštěný text–viz vládní návrh , pro jeho rozsáhlost a evidentní nadbytečnost ho zde neuvádíme ///
Tato ustanovení nepatří do rodinného práva, proto je navrhuje vypustit. Navíc se jedná v podstatě o vyvlastnění majetku ve výlučném vlastnictví jednoho příslušníka rodiny , což je v rozporu s Ústavou

zaručenou ochrannou soukromého vlastnictví. V případě, že je tento podnik součástí SJM, je daná problematika dostatečně ošetřena příslušnými ustanoveními o SJM v tomto zákoně.

Oddíl 2 Manželské majetkové právo Zákonný režim § 702

(1) Součástí společného jmění je to, co nabyt jeden z manželů nebo co nabyli oba manželé společně za trvání manželství, s výjimkou toho, co

a) co slouží osobní potřebě nebo k podnikání jen jednoho z manželů

Nelze zbavit jednoho manžela základních prostředků jeho obživy, neboť by to mělo dopad i na zabezpečení dětí.

(2) Součástí společného jmění nejsou zisk ani žádné příjmy z toho, co náleží výhradně jednomu z manželů.

Druhý manžel nemůže těžit z majetku, na jehož vytvoření se nijak nepodílel. Navíc rovněž závazky z majetku ve výlučném vlastnictví jednoho manžela nepatří do společného jmění (viz dále § 703).

§ 703

Součástí společného jmění jsou závazky převzaté za trvání manželství, ledaže

a) se týkají majetku, který náleží výhradně jednomu z manželů, ///a to v rozsahu, který přesahuje zisk z tohoto majetku ///, nebo

Druhou část tohoto ustanovení nutno vypustit s ohledem na změněné ustanovení předchozího § 702 odst.2. Nelze souhlasit s filosofií, že event. zisky z cizího majetku se zahrnou do SJM, avšak s event. ztrátami ať si poradí výlučný vlastník daného majetku.

§ 704

(3) /// Pohledávky z výhradního majetku jen jednoho z manželů, které se mají stát součástí společného jmění, se součástí společného jmění stávají dnem splatnosti. ///

Pohledávky z výhradního majetku jen jednoho z manželů nejsou součástí SJM.

Pohledávky z výhradního majetku jednoho manželů nemohou být součástí SJM /viz též § 702 odst.2./

Správa v zákonném režimu

§ 707

(1) V záležitostech týkajících se společného jmění a jeho součástí, které nelze považovat za běžné, právně jednají manželé společně, nebo jedná jeden manžel se souhlasem druhého.

Odmítá-li manžel dát souhlas bez vážného důvodu a v rozporu se zájmem manželů, rodiny nebo rodinné domácnosti, či není-li schopen vůli projevit, může druhý manžel navrhnout, aby souhlas manžela nahradil soud, příčemž bude vzato v úvahu, jak se oba manželé zasloužili o jeho získání, udržování, spravování a zvěštění.

Nutno myslet dopředu na případné neshody mezi manžely a zároveň neutralizovat snahu manžela, který nedostatečně pečuje nebo vůbec se nestará o společné jmění, aby nezneužíval svého postavení k rozhazování společného jmění.

Smluvený režim

§ 714

(1) Smlouva o manželském majetkovém režimu se zapisuje do veřejného seznamu vždy, ///je-li to v ní ujednáno; jinak na žádost obou manželů ///. Do seznamu se zapisuje vše, co mění zákonný majetkový režim manželů.

Veškeré smlouvy manželů, které mohou ovlivnit práva třetích osob je nezbytné zaevidovat vždy.

Režim založený rozhodnutím soudu

§ 717

(2) Závažným důvodem je vždy skutečnost, že manželův věřitel žádá zajištění své pohledávky v rozsahu přesahujícím hodnotu toho, co náleží výhradně tomuto manželu, že manžela lze považovat ze marnotratného, jakož i to, že manžel soustavně či opakovaně podstupuje nepřiměřená rizika. */// Jako závažný důvod může být shledáno také to, že manžel začal podnikat nebo že se stal neomezeně ručícím společníkem právnické osoby. ///* **Na návrh kteréhokoli manžela soud zúží společné jmění na obvyklé vybavení rodinné domácnosti, jakmile manžel začal podnikat nebo se stal neomezeně ručícím společníkem obchodní společnosti.**

K ochraně zejména nepodnikajícího manžela je nutné zachovat dosavadní úpravu, neboť rizika spojená s podnikáním jsou značná a mohou ohrozit existenci celé rodiny. Vyloučení libovůle soudu při rozhodování o této záležitosti je více než žádoucí.

Režim oddělených jmění

§ 723

(1) Podnikají-li v režimu oddělených jmění manželé společně nebo jeden z manželů podniká s pomocí druhého manžela, rozdělí si příjmy **a výdaje** z podnikání, jak si v písemné formě ujednali; jinak si příjmy **a výdaje** rozdělí rovným dílem.

Není možné pouze inkasovat zisk a zapomínat na výdaje, tedy event. ztrátu.

Ochrana třetích osob

§ 724

Pohledávka věřitele jen jednoho z manželů, která vznikla za trvání společného jmění **a nevztahuje se k majetku ve výhradním vlastnictví jen jednoho manžela**, může být při výkonu rozhodnutí uspokojena i z toho, co je součástí společného jmění.

Je třeba i zde důsledně oddělit závazky /jakož i pohledávky – viz výše/ vztahující se k majetku ve výhradním vlastnictví jen jednoho manžela od SJM.

§ 726

Zavázal-li se jeden z manželů v době, od které do změny nebo vyloučení zákonného majetkového režimu, ať smlouvou manželů nebo rozhodnutím soudu, uplynulo méně než šest měsíců, může být pohledávka jeho věřitele, **pokud se nevztahuje k majetku ve výhradním vlastnictví tohoto manžela**, uspokojena ze všeho, co by bylo součástí společného jmění, kdyby ke smlouvě manželů nebo k rozhodnutí soudu nebylo došlo.

Opět i zde není důvod, aby pohledávka vztahující se k majetku ve výhradním vlastnictví jednoho manžela, byla hrazena ze společného jmění.

§ 727

Je-li smlouvou manželů nebo rozhodnutím soudu, kterými je změněn nebo vyloučen zákonný majetkový režim, dotčena práva třetí osoby, zejména věřitele, **pokud se jeho pohledávka nevztahuje k majetku ve výhradním vlastnictví jen jednoho manžela**, může svá práva uplatnit u příležitosti vypořádání toho, co bylo dříve součástí společného jmění, stejně, jakoby ke smlouvě manželů nebo k rozhodnutí soudu nebylo došlo; přitom se použije § 735.

Komentář: viz § 726.

Některá ustanovení o bydlení

§ 737

(1) Je-li obydlím manželů dům nebo byt, k němuž má jen jeden z manželů výhradní vlastnické nebo jiné věcné právo, popřípadě jiné právo umožňující v domě nebo bytě bydlet, a nejedná se o právo závazkové, vznikne druhému manželovi uzavřením manželství právo bydlení. Vznikne-li jednomu z manželů takové výhradní právo za trvání manželství, vznikne tím druhému z manželů právo bydlení. V obou případech však toto právo bydlení vznikne jen za podmínky písemného souhlasu manžela, od jehož práv se právo bydlení druhého manžela odvozuje. Právo bydlení zanikne druhému manželovi rozvodem manželství.

Nelze omezovat výkon vlastnických práv ani v průběhu manželství a natož pak dokonce i po rozvodu.

§ 738

(1) Je-li obydlím manželů dům nebo byt, k němuž měl jeden z manželů ke dni uzavření manželství nájemní právo, vznikne uzavřením manželství k domu nebo bytu oběma manželům společné nájemní právo; při pozdějším uzavření nájemní smlouvy vzniká oběma manželům společné nájemní právo účinností smlouvy. To platí obdobně i v případě jiného obdobného závazkového práva.

Toto společné nájemní právo vznikne je za podmínky písemného souhlasu manžela, od jehož nájemního práva se právo společného nájmu odvozuje, zaniká dnem rozvodu manželství a obnovuje se stav, který platil před uzavřením manželství. To platí obdobně i v případě jiného obdobného závazkového práva.

Nelze připustit, aby rozvodem popř. dokonce rozbitím manželství získal jeden z manželů neoprávněnou výhodu.

§ 740

(1) */// Má-li alespoň jeden z manželů ///* Pouze mají-li oba manželé stejné právo nakládat domem nebo bytem, ve kterém se nachází rodinná domácnost manželů nebo rodiny, a tohoto domu nebo bytu je k bydlení manželů nebo rodiny nezbytně třeba, musí se zdržet všeho a předejít všemu, co by mohlo bydlení znemožnit nebo ohrozit. Manžel zejména nesmí bez souhlasu druhého manžela dům nebo tu jeho část, která slouží k bydlení manželů nebo rodiny, nebo byt zcizit, anebo k domu, jeho části nebo k celému bytu zřídit jiné právo, jehož výkon je neslučitelný s bydlením manželů nebo rodiny.

Toto ustanovení nelze v žádném případě aplikovat na výhradní práva (majetek) jednoho manžela, neboť by šlo o porušení ústavního práva na ochranu soukromého vlastnictví, konkrétně omezení nakládání s ním. Navíc by vneslo právní nejistotu pro třetí osoby. Proti tomuto protiústavnímu ustanovení (a jemu obdobným) by pak byla jediná /dosti jednoduchá/ obrana, totiž nepřipustit nastěhování rodiny do nemovitosti ve výhradním vlastnictví jednoho manžela a raději volit nájemní bydlení. Toto ustanovení by se tak vlastně obrátilo proti zájmům rodiny. Proto je nezbytné příslušnou část ustanovení vypustit.

Zvláštní ustanovení proti domácímu násilí

/// vypuštěný text-viz vládní návrh- zde ho pro jeho rozsáhlost a evidentní zcestnost neuvádíme/

Problematika domácího násilí je řešena zvláštním zákonem (násilí obecně pak Trestním zákonem), do Obč.Z proto vůbec nepatří a je třeba je z ObčZ zcela vypustit. V každém případě je nezbytné je přeformulovat tak, aby bylo zabráněno eskalaci násilí mezi manželi a přitom bylo zachováno jejich právo spolupodílet se na výchově svých dětí /viz níže/. Navrhované znění navíc bylo v rozporu s ústavou garantovaným právem na ochranu soukromého vlastnictví. Dále zcela neakceptovatelné je vykázaní manžela z domácnosti z důvodu jakési „hrozby“, tzn. na základě něčeho, co rozhodně násilím není, při opomenutí důkazního řízení, což představuje narušení ústavou garantovaného principu presumpce neviny, práva na spravedlivý a veřejný proces, jakož i na obhajobu. A konečně pokud by měl být vykázan vlastník obydlí, tak pochopitelně nebude nikdy souhlasit s nastěhováním druhého manžela do své nemovitosti a celé se to obrátí proti zájmům rodiny. Původně navržené znění

navíc umožňuje dosáhnout vykázaní majitele bytu nebo domu i ze strany jakékoli další osoby dokonce ani nemající žádný vztah k dané rodině. Navíc je zcela ignorována nejhorší forma domácího násilí, totiž popouzení dítěte proti vlastnímu rodiči druhým rodičem majícím za následek vznik syndromu zavrženého rodiče u dítěte:

§ 744

Prokázané fyzické nebo psychické násilí jednoho nebo obou manželů navzájem je závažným důvodem k rozvodu manželství. Soudy vyřizují rozvody v těchto případech přednostně.

§ 745

V obydlí ve společného jmění zůstávají jejich děti a manželé se zde střídají v péči o ně periodicky dle své dohody. Pokud se nedohodnou, platí ustanovení zákona o střídavé péči. OSPOD bude manželům nápomocno při zajištění náhradních bytů za tržních podmínek.

§ 746

(1) Obydlí ve výhradním vlastnictví jednoho manžela, musí druhý manžel nemající vlastnická práva k tomuto obydlí opustit. OSPOD mu bude nápomocno při zajištění náhradního bytu za tržních podmínek.

(2) Děti budou v péči rodičů dle jejich dohody. Pokud se nedohodnou platí ustanovení zákona o střídavé péči.

(3) Popouzení dítěte jedním rodičem proti druhému rodiči s následným vznikem syndromu zavrženého rodiče u dítěte je nejhorší formou domácího násilí a důvodem k okamžitému odebrání dítěte popouzejícímu rodiči a jeho svěřením do výhradní péče druhého rodiče.

Díl 5

Oddíl 2

Rozvod manželství

§ 748

(1) Manželství může být na návrh jednoho nebo obou manželů rozvedeno, je-li soužití manželů hluboce, trvale a nenapravitelně rozvráceno a nelze očekávat jeho obnovení.

(2) /// Přesto, že je soužití manželů rozvráceno, nemůže být manželství rozvedeno, byl-li by rozvod v rozporu

- a) se zájmem nezletilého dítěte manželů, které nenabylo plné svéprávnosti, který je dán zvláštními důvody, přičemž zájem dítěte na trvání manželství soud zjistí i dotazem u opatrovníka jmenovaného soudem pro řízení o úpravu poměrů k dítěti na dobu po rozvodu a bude k němu přihlížet, nebo
- b) se zájmem manžela, který se na rozvratu porušením manželských povinností převážně nepodílel a kterému by byla rozvodem způsobena zvlášť závažná újma s tím, že mimořádné okolnosti svědčí ve prospěch zachování manželství, ledaže manželé spolu již nežijí alespoň po dobu tří let.

(3) Mají-li manželé nezletilé dítě, které není plně svéprávné, soud manželství nerozvede, dokud nerozhodne o poměrech dítěte v době po rozvodu manželů. ///

Stanovení podmínek k zabránění rozvodu se jednoznačně jeví jako kontraproduktivní. Když manželé spolu nežijí a nechtějí žít a ani řešit společně situaci rodiny, není vhodné je k tomu nutit, neboť to má neblahé důsledky nejen pro ně, ale zejména pro jejich děti, jejichž výchova v narušeném manželství se stává velmi problematická. Naopak je třeba takovéto rozvrácené manželství ukončit co nejrychleji. Rovněž dosud platná podmínka rozvodu úprava poměrů dítěte na dobu po rozvodu je zcela nepřijatelná, neboť často vedla k neúměrnému protahování doby rozvodu. Navíc základní formou výchovy dítěte po rozvodu bude střídavá /event. společná/ péče /viz dále/, která je v zájmu dítěte i v souladu s mezinárodními závazky ČR v oblasti ochrany práv dítěte, pokud nebude výjimečně rozhodnuto jinak /např. dohodou rodičů, z důvodu nezájmu rodiče o dítě apod./.

§ 750

(1) Připojí-li se manžel návrhu na rozvod manželství, který podá druhý z manželů, soud manželství rozvede, aniž zjišťuje příčiny rozvratu manželství. /// dojde-li k závěru, že shodné tvrzení manželů, pokud se jedná o rozvrat manželství a o záměr dosáhnout rozvodu, je pravdivé a pokud

- a) ke dni zahájení řízení o rozvod trvalo manželství nejméně jeden rok a manželé spolu déle než šest měsíců nežijí,

- b) manželé, kteří jsou rodiči nezletilého dítěte, které nenabylo plné svéprávnosti, se dohodli na úpravě poměrů tohoto dítěte pro dobu po rozvodu a soud jejich dohodu schválil,
- c) manželé se dohodli na úpravě svých majetkových poměrů, svého bydlení, a popřípadě výživného pro dobu po tomto rozvodu.

(2) Dohody uvedené v odstavci 1 písm. c) vyžadují písemnou formu a podpisy musí být úředně ověřeny. ///

Znění odst. 1 původního návrhu je poněkud zmatečné, neboť se zde říká, že soud nezjišťuje příčiny rozvratu, ale zároveň zjišťuje pravdivost tvrzení manželů, čili vlastně má zjišťovat příčiny rozvratu. Proto nutno tuto pasáž z odst. 1 vypustit, jakož i odst. a) b), c), (2) – komentář viz § 748. Ideální by bylo realizovat návrh Soudcovské unie přenést agendu těchto „nesporných“ rozvodů na matriční úřady.

Oddíl 3 Následky zániku manželství Výživné rozvedených manželů § 753

(1) /// *Není-li rozvedený manžel schopen sám se živit a tato jeho neschopnost má svůj původ v manželství nebo v souvislosti s ním, má vůči němu jeho bývalý manžel v přiměřeném rozsahu vyživovací povinnost, lze-li to na něm spravedlivě požadovat, zejména s ohledem na věk nebo zdravotní stav rozvedeného manžela v době rozvodu nebo skončení péče o společné dítě rozvedených manželů.* ///

Rozvedení manželé zásadně nemají vzájemnou vyživovací povinnost. Příspěvek na přiměřenou výživu může bývalý manžel žádat pokud k rozvodu nedošlo jeho vinou a jen v těchto výjimečných případech, kdy není schopen se sám uživit:

a) je plně invalidní a k invaliditě došlo za trvání manželství a v jeho souvislosti,

b) po rozvodu ze závažných důvodů je nucen výlučně pečovat o společné dítě ve věku do 4 let nebo o společné plně invalidní dítě a z tohoto důvodu nemůže být zaměstnán ani na částečný úvazek.

Je zcela nezbytné taxativně vyjmenovat případy, kdy má rozvedený manžel nárok na příspěvek na přiměřenou výživu, jakož i jeho výši /viz dále/, aby se výživné nemohlo stát nástrojem vydírání druhého rozvedeného manžela. Rozvod končí manželství se vším všudy, s výjimkou výše uvedených případů a povinnosti postarat se o společné děti (viz ustanovení o střídavé péči). Proto bylo znění celého odst. 1 zcela změněno.

§ 754

(2) **Nedojde-li k dohodě rozvedených manželů o /// výživném/// příspěvku na přiměřenou výživu, může potřebný bývalý manžel navrhnout, aby o vyživovací povinnosti druhého manžela rozhodl soud dle ustanovení tohoto zákona.**

Je třeba pro výživné resp. příspěvek na výživu stanovit přesná závazná pravidla přímo v tomto zákoně /viz dále/, aby bylo zamezeno nepředvídatelným rozhodnutím soudů.

§ 755

(1) /// *Nedohodnou-li se manželé nebo rozvedení manželé o výživném, může manžel, který rozvrat manželství převážně nezapříčinil nebo s rozvodem nesouhlasil a kterému byla rozvodem způsobena závažná újma, navrhnout, aby soud stanovil vyživovací povinnost bývalého manžela i v takovém rozsahu, který zajistí, aby rozvedení manželé měli v zásadě stejnou životní úroveň. Právo rozvedeného manžela na výživné lze v tomto případě považovat za důvodné jen po dobu okolnostem přiměřenou, nejdéle však po dobu tří let od rozvodu.* ///

Výživné mezi rozvedenými manželi se vyplácí pouze v rozsahu příspěvku na přiměřenou výživu, nikdy v rozsahu stejné životní úrovně jako mezi manželi.

(2) /// Dopustil-li se bývalý manžel vůči druhému manželovi jednání, které naplňuje znaky domácího násilí, nemá právo na výživné podle odstavce 1, ač by jinak podmínky přiznání práva na výživné splňoval. ///

Výživné soud bývalému manželovi nepřizná, pokud by to odporovalo dobrým mravům.

Původně navrhované znění opět neúnosně umožňuje zvýšení výživného z důvodu jakési blíže nespecifikované „závažné újmy“, což vytváří opět prostor pro libovůli soudů. Rovněž není jasné proč by výživné nemělo být vypláceno jen v případech tzv. domácího násilí a nikoli ve všech případech odporujících dobrým mravům. Proto byly oba odstavce zpřesněny.

Bydlení po zániku manželství

§ 761

(1) Zaniklo-li manželství smrtí manžela, který měl v domě nebo bytě, v němž se nacházela rodinná domácnost manželů, výhradní právo umožňující v domě nebo bytě bydlet, a bylo-li to jiné právo než právo závazkové, zatímco druhý manžel měl v domě nebo bytě právo bydlení, zanikne tomuto manželovi právo bydlení, pokud výhradní právo zemřelého manžela přešlo na jinou osobu než na pozůstalého manžela /// To neplatí, nelze-li na pozůstalém manželovi spravedlivě žádat, aby dům nebo byt opustil./// **ledaže se s touto osobou dohodne jinak.**

(2) /// Je-li to přiměřené poměrům pozůstalého manžela, především proto, že pečuje o nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti, o něž manželé pečovali, nebo o nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti, jehož rodičem je zemřelý manžel, anebo o dítě nezaopatřené, které s pozůstalým manželem žije, může soud na návrh pozůstalého manžela založit v jeho prospěch právo odpovídající věcnému břemenu bydlení podle okolností případu, nejdéle však do doby, než takové dítě nabude trvale schopnost samo se živit, a za úplatu srovnatelnou s nájemným v místě obvyklým; toto právo nezanikne, nabude-li dítě schopnost samo se živit jen na přechodnou dobu. ///

Odstavec 2 lze vypustit, jelikož nemá smysl pozůstalému manželovi zabezpečovat bydlení v původní nemovitosti za v místě obvyklé nájemné, když si za stejně obvyklé nájemné může najmout jiný vhodnější byt /např. menší a tím i levnější/. Z pohledu ochrany soukromého vlastnictví garantované ústavou nelze omezovat vlastníky /dědice/ v nakládání se svým majetkem.

§ 762

/// (1) Zaniklo-li manželství rozvodem, a manželé měli k domě nebo bytu, v němž se nacházela jejich rodinná domácnost, stejné, nebo společné právo, a nedohodnou-li se, kdo bude v domě nebo bytě dále bydlet, zruší soud na návrh jednoho z nich podle okolností případu dosavadní právo toho z rozvedených manželů, na kterém lze spravedlivě žádat, aby dům nebo byt opustil, a popřípadě zároveň rozhodne o způsobu náhrady za ztrátu práva; přitom přihlédne zejména k tomu, kterému z rozvedených manželů byla svěřena péče o nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti a o které manželé pečovali, jakož i ke stanovisku pronajímatele, půjčitele nebo jiné osoby v obdobném postavení.

(2) Rozvedený manžel, který má dům nebo byt opustit, má právo tam bydlet, dokud mu druhý manžel nezajistí náhradní bydlení, ledaže mu v řízení podle odstavce 1 náhrada nebyla přiznána; v tomto případě má právo v domě nebo bytě bydlet nejdéle jeden rok. Byla-li mu však svěřena péče o nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti a o které manželé pečovali za trvání manželství, nebo o dítě nezaopatřené, které s ním žije, může soud na návrh tohoto manžela založit v jeho prospěch právo bydlení; ustanovení § 761 odst. 2 platí obdobně. ///

Celé ustanovení navrhuje vypustit, neboť jde o běžný občansko právní spor a nelze nikomu jeho práva upírat, natož vyvlastnit spolumahajitele (dokonce bez náhrady).

HLAVA II

Příbuzenství a švagrovství

Díl 1

Švagrovství

§ 768

/// Vznikem manželství vznikne švagrovství mezi jedním manželem a příbuznými druhého manžela; v jaké linii a v jakém stupni je někdo příbuzný s jedním manželem, v takové linii a v takovém stupni je sešvagřen s druhým manželem. Zanikne-li manželství smrtí jednoho z manželů, švagrovství tím nezaniká. ///

Tento paragraf byl zapracován v souvislosti s ustanovením o „Rodinném závodě“, který navrhujeme vypustit, stejně jako i toto ustanovení o švagrovství. Místo toho považujeme za účelné uzákonit **definici rodiny: Rodinu tvoří výlučně biologická matka, biologický otec a jejich společné děti bez ohledu na to, zda žijí společně či odděleně, v manželství či nesezdání. Ve všech ostatních případech jde o náhradní rodinu.**

V této souvislosti navrhujeme dále zachovat léta užívaný a jednoznačný pojem **společná domácnost**, který byl nahrazen zcela vágním termínem „rodinná domácnost“, aniž bylo upřesněno, co se tím myslí.

Díl 2 Rodiče a dítě Oddíl 1 Určování rodičovství Mateřství § 769

Matkou dítěte je žena, která je porodila.

Není-li z okolností zřejmé, která z žen, jež tvrdí, že je matkou, dítě porodila, soud určí, že dítě je nebo není dítětem určité ženy na základě testů DNA.

Případy z nedávné praxe potvrdily, že předpoklad, že matka je vždy jistá, je zcela chybný.

Otcovství § 770

///(1) Narodí-li se dítě v době od uzavření manželství do uplynutí třicátého dne poté, co manželství zaniklo nebo bylo prohlášeno za neplatné, anebo poté, co byl manžel matky prohlášen za nezvěstného, má se za to, že otcem je manžel matky.

(2) Narodí-li se dítě ženě znovu provdané, má se to, že otcem je manžel pozdější, i když se dítě narodilo před uplynutím třicátého dne poté, co předchozí manželství zaniklo nebo bylo prohlášeno za neplatné. ///

(1) Otcem dítěte je muž, jehož otcovství potvrdí testy DNA provedené autorizovanou laboratoří. Certifikát o výsledku testu DNA pak je podkladem pro vystavení rodného listu dítěte. Pokud jsou rodiče manželi, nelze vyhovět žalobě muže, který byl vědomě dárce genetického materiálu, proti manželce matky dítěte.

(2) U nesezdaných nebo nesvéprávných domnělých rodičů budou za účelem potvrzení nebo popření rodičovství rovněž provedeny testy DNA provedené autorizovanou laboratoří. Certifikát o výsledku testu DNA pak je podkladem pro vystavení rodného listu dítěte.

(3) Rodičovství může být přezkoumáno kdykoli za pomoci testů DNA autorizovanou laboratoří na žádost osoby mající právní zájem na jeho určení. O výsledku autorizovaná laboratoř neprodleně informuje matriční úřad. V případě negativního výsledku je rodičovství průkazně popřeno a nikdy nevzniklo.

(4) Matka je povinna sdělit jméno otce, jelikož bez jeho souhlasu nelze žádným způsobem měnit právní postavení dítěte. Výjimky může povolit pouze soud po důkladném posouzení všech skutečností, z nichž musí jednoznačně vyplynout, že není v moci matky jméno otce znát, ani v moci soudu jeho jméno zjistit.

Dosavadní praxe, kdy za otce dítěte byl automaticky považován manžel, se jeví jako nadále neúnosná /zejména v případě rozluky, v průběhu dlouholetého rozvodu, .../; naprosto neudržitelné je pak toto pravidlo zachovávat ještě 300 dní po rozvodu vzhledem k nadměrné délce některých rozvodových řízení (důsledek současného zákona) a k rozvolňování mravů ve společnosti obecně a v rodinném životě speciálně. Navíc vzhledem k současným technickým možnostem je možné pracovat s fakty a

nikoli jako doposud s domněnkami. Za správné rovněž považujeme možnosti přezkoumání nejen otcovství, ale i mateřství /např. možná záměna dítěte v porodnici, utajený porod mimo porodnici apod./. Je nezbytné zavázat matku, aby uvedla jméno otce, který se často chce starat o své dítě, které by tak nemuselo skončit v adopci nebo v ústavu v případě nezájmu matky. Za nutné považujeme též i zavedení trestní sankce za zatajování jména otce dítěte matkou.

§ 771-788

/// Vypuštěný text—viz vládní návrh, pro jeho rozsáhlost a archaičnost ho zde neuvádíme. ///
Vypustit jako bezpředmětné s ohledem na změnu předchozího ustanovení.

Oddíl 3 Rodiče a dítě Pododdíl 3 Obecná ustanovení

§ 854

Vyživovací povinnost a právo na výživné ///nejsou/// jsou součástí rodičovské odpovědnosti; jejich trvání zaniká nabytím zletilosti či svéprávnosti.

Péče o dítě jakož i jeho finanční zabezpečení patří logicky do rodičovské odpovědnosti, neboť spolu vzájemně těsně souvisí. Rovněž neexistuje jediný důvod, proč by měl rodič nadále povinnost finančně podporovat zletilé a svéprávné dítě, které se ani pokyny rodičů již řídit nemusí. V některých případech jde přímo o amorální povinnost rodiče.

Rodičovská odpovědnost

§ 861

Pro rozhodnutí soudu, které se týká rozsahu rodičovské odpovědnosti nebo způsobu či rozsahu, v jakém ji rodiče mají vykonávat, jsou určující zájmy dítěte, kterými zejména jsou:

- a) jeho výchova oběma rodiči, tj. vlastní /biologickou/ matkou a vlastním /biologickým/ otcem**
 - b) jeho výchova zaměřená na rozvoj osobnosti dítěte, jeho nadání a rozumových i fyzických schopností v co nejširším objemu**
 - c) jeho výchova zaměřená na posilování úcty k rodičům a lidským právům a základním svobodám**
 - d) pravidelný a častý styk se všemi svými příbuznými**
 - e) získání nejlepšího možného vzdělání**
 - f) zajištění co nejkvalitnější lékařské péče**
 - g) dostatečné hmotné zabezpečení**
 - h) život v morálně bezúhonném a psychicky klidném prostředí**
 - i) ochrana před programováním jednoho rodiče proti druhému**
 - j) ochrana jeho majetku a soukromí**
- Zbavení či omezení rodičovské odpovědnosti bude soud využívat zcela výjimečně.**

Definice zájmu dítěte dosud v zákoně chyběla. Vzhledem k tomu, že se jedná o jeden s klíčových pojmů, se který operuje tento zákon, je třeba tento nedostatek napravit. Je samozřejmě možné zohlednit u soudu ještě i další oprávněné individuální zájmy každého dítěte.

§ 862

- (1) Před rozhodnutím, které se dotýká zájmu dítěte, poskytne soud dítěti potřebné informace a zajistí mu srovnatelný kontakt s oběma rodiči, aby si mohlo vytvořit vlastní názor a tento sdělit. Soud zásadně nesmí dítě nutit k rozhodování o své volbě mezi rodiči, ale naopak ho musí vést ke kladnému vztahu k obou rodičům, přičemž mu zdůrazní jeho nezadatelné právo na oba rodiče.**
- (2).....; o dítěti starším ///dvanácti/// patnácti let**

Zdeformovaný tzv.názor dítěte by mohl být v soudní praxi zneužit proti zájmům dítěte, zejména pokud by opatrovnické soudy nutily děti /a to i mladší 15 let/ zvolit si jen jednoho rodiče a druhého rodiče odvrhnout. Tím je dítěti způsobováno celoživotní trauma, které nezřídka končí syndromem zavrženého

rodiče, který odborníci z oboru dětské psychologie považují za nejhorší formu domácího násilí páchaného na dětech. Možná teprve ve věku 15 let (spíše ještě později) jsou děti schopny domyslet dosah svého jednání. S tímto věkem ostatně operuje též Trestní zákon .

§ 871

/// (3) Jedná-li jeden z rodičů v záležitosti dítěte sám vůči třetí osobě, která je v dobré víře, má se za to, že jedná se souhlasem druhého rodiče. ///

874

/// (1) Při právním jednání vůči dítěti, které není způsobilé ve věci samostatně právně jednat, postačí jednání i jen vůči jednomu z rodičů jako zástupci dítěte. ///

Oba odstavce navrhuje vypustit, neboť možnost zneužití jedním rodičem je zcela evidentní.

- 9 -

Péče o dítě a jeho ochrana

§ 878

Rodiče a dítě si jsou povinni pomoci, podporou a ohledem na svou důstojnost.

Dítě je povinno své rodiče ctít a respektovat.

Není nejmenší důvod pro vypuštění tohoto ustanovení obsaženého v původním zákonu o rodině, neboť jde o jednu ze zásad, na nichž stojí křesťanská civilizace (viz Desatero: „Cti otce svého a matku svou“).

§ 880

Pečuje-li o dítě jeden z rodičů, podílí se na péči o dítě a jeho výchově i manžel nebo partner rodiče dítěte, žije-li s dítětem ve rodinné domácnosti. To platí i pro toho, kdo s rodičem dítěte žije, aniž s ním uzavřel manželství nebo registrované partnerství, žije-li s dítětem v rodinné domácnosti. **Přitom nesmí být v žádném případě omezena práva druhého rodiče dítěte, jakož i práva dítěte, zejména pak právo rodiče na osobní výchovu svého dítěte a právo dítěte na výchovu svým rodičem.**

Je nezbytné výslovně zdůraznit, že podíl jiné osoby /nového manžela, druha, .../ na výchově dítěte nesmí v žádném případě být namířen proti zájmům dítěte ani druhého rodiče.

Osobní styk rodiče s dítětem

§ 883

Dítě, které je v péči jen jednoho rodiče, má právo stýkat se s druhým rodičem **///v rozsahu, který je v zájmu// a jeho příbuznými**, stejně jako tento rodič má právo **nejen** stýkat se s dítětem, **ale ho i osobně vychovávat**, ledaže soud **/// takový styk omezí nebo zakáže;/// ve výjimečných případech stanoví jinak, nikoli ovšem v rozporu se zájmy dítěte.** **/// soud může také určit podmínky styku, zejména místo, kde k němu má dojít, jakož i určit osoby, které se smějí, popřípadě nesmějí styku účastnit** **/// Rodič, který má dítě v péči, je povinen dítě na styk s druhým rodičem řádně připravit, styk dítěte s druhým rodičem řádně umožnit, jakož i jeho výchovu druhým rodičem, a při výkonu práva osobního styku s dítětem v potřebném rozsahu s druhým rodičem spolupracovat.**

Omezení styku a výchovy druhého rodiče by mělo být použito jen ve výjimečných zcela odůvodněných případech, přičemž se zde zdůrazňuje, že právo na výchovu dítěte mají oba rodiče.

Tvůrci původního návrhu zákona konstruované oprávnění soudu určovat „podmínky styku“, zejména místo, kde k němu má dojít, jakož i určit osoby, které se smějí nebo naopak nesmějí styku zúčastnit, je snahou o uzákonění rozšiřující se nezákonné praxe opatrovnických soudů, které účelově nařizují „dozor“ třetích osob u styku nezletilých dětí s otci. Nutno dodat, že takovými dozorkyněmi je za úplatu (!) styk dětí zpravidla s otci nikoliv podporován, ale narušován. Stanovování jakýchkoli „podmínek styku“ odporuje Ústavě a Listině základních práv a svobod i mezinárodním smlouvám o ochraně základních práv a svobod, neboť zasahuje do práva každého člověka svobodně určovat svůj

pobyt a své jednání, včetně svobodného a nerušeného výkonu základního práva na výchovu svého dítěte. Pokud soud neprokáže v příslušném řízení, že styk dítěte s rodičem má být zakázán, musí každému svobodnému a plnoprávnému rodiči umožnit výkon jeho rodičovských práv a povinností dle jeho vlastního uvážení; soud nemůže konstruovat „presumpci viny“ a s rodičem s plnými právy zacházet jako s osobou ve výkonu trestu, již jsou také „podmínky styku“ s osobami blízkými určovány dozorovými a represivními orgány!

§ 885

Rodiče jsou povinni si vzájemně sdělit vše *///podstatné///*, co se týká dítěte a jeho zájmů.

Navrhujeme vypustit slovo „podstatné“, které může být vykládáno značně rozdílně.

§ 886

(1)upraví. *///V odůvodněných případech může soud určit místo styku rodiče s dítětem.///*

Nelze určovat svéprávnému rodiči, kde se má stýkat se svým dítětem.

(2) Je-li to nutné v zájmu dítěte, soud ve zcela výjimečných a odůvodněných případech omezí právo rodiče osobně se stýkat s dítětem, anebo tento styk i zakáže.

Omezení nebo zákaz styku s druhým rodičem lze použít jen ve zcela výjimečných situacích (trestný čin proti dítěti).

§ 890

/// Došlo-li k popření otcovství, právní jednání učiněná otcem jako zákonným zástupcem zůstávají nedotčena. ///

Navrhujeme vypustit, neboť při aplikaci testů DNA by k dodatečnému popírání otcovství nedocházelo.

Výkon rodičovských odpovědností po rozvodu manželství

§ 901

/// (1) Má-li být rozhodnuto o rozvodu manželství rodičů dítěte, soud nejprve určí, jak bude každý z rodičů napříště o dítě pečovat, a to s uvážením zájmu dítěte; s tímto zřetelem se od souhlasného stanoviska rodičů soud odchýlí jen tehdy, vyžaduje-li to zájem dítěte. Soud vezme v úvahu nejen vztah dítěte ke každému z rodičů, ale také jeho vztah k sourozencům, popřípadě i k prarodičům.

(2) Soud může rozhodnout i tak, že schválí dohodu rodičů, ledaže je zřejmé, že dohodnutý způsob výkonu rodičovské odpovědnosti není v souladu se zájmem dítěte. ///

(1) Rozvodem neztrácejí rodiče právo vykonávat svoje rodičovské povinnosti a práva.

(2) Rodiče vykonávají svoje rodičovské povinnosti a práva stejným dílem, pokud se nedohodnou jinak.

(3) Výkon rodičovských práv může soud určit jinak jen v případě, že jeden z rodičů, popřípadě oba rodiče, není/nejsou/ schopen/i/ nebo ochoten/i/ vykonávat svoje rodičovské povinnosti a práva.

§ 902

/// (1) Soud může svěřit dítě do péče jednoho z rodičů, nebo do střídavé péče, nebo do společné péče; soud může dítě svěřit i do péče jiné osoby než rodiče, je-li to potřebné v zájmu dítěte. Má-li být dítě svěřeno do společné péče, je třeba, aby s tím rodiče souhlasili.

(2) Při rozhodování o svěřeni do péče soud rozhoduje tak, aby rozhodnutí odpovídalo zájmu dítěte. Soud přitom bere ohled na osobnost dítěte, zejména na jeho vloh a schopnosti ve vztahu k vývojovým možnostem a životním poměrům rodičů, jakož i na citovou orientaci a zázemí dítěte, na výchovné schopnosti každého z rodičů, na stávající a očekávanou stálost výchovného prostředí, v němž má dítě napříště žít, na citové vazby dítěte k jeho sourozencům, prarodičům, popřípadě dalším příbuzným i nepříbuzným osobám. Soud vezme vždy v úvahu, který z rodičů dosud o dítě řádně pečoval a řádně dbal o jeho citovou, rozumovou a mravní výchovu, jakož i to, u kterého z rodičů má dítě lepší předpoklady zdravého a úspěšného vývoje.

(3) Soud při rozhodování o svěřeni dítěte do péče dbá rovněž na právo dítěte na péči obou rodičů a udržování pravidelného osobního styku s nimi, na právo druhého rodiče, jemuž dítě nebude svěřeno, na pravidelnou informaci o dítěti, dále soud bere zřetel rovněž ke schopnosti rodiče dohodnout se na výchově dítěte s druhým rodičem. ///

(1) Po rozvodu je dítě ve střídavé péči rozvedených rodičů. O dítě pečují stejným dílem, pokud se nedohodnou jinak. Plán předávání dítěte dohodnutý mezi rodiči se v případě jeho nedodržení stává podkladem pro provedení okamžité exekuce bez nutnosti jakéhokoli předchozího soudního rozhodnutí. Pokud se rodiče nedohodnou na plánu předávání dítěte, platí ustanovení zákona tj. :
a) při střídavé péči obou rodičů ve stejném rozsahu se dítě předává po týdnu tak, že rodič přebírající péči si dítě vyzvedne u dosud pečujícího rodiče v neděli večer v 19 h.
b) pro případ převažující péče jednoho rodiče se stanoví minimální styk pro druhého rodiče na každý druhý víkend s tím, že si dítě vyzvedne u převážně pečujícího rodiče v pátek večer v 19 hodin a vrátí ho v neděli večer v 19 hodin tamtéž, a každou středu odpoledne s tím, že si dítě vyzvedne ve škole po skončení vyučování a vrátí ho převážně pečujícímu rodiči večer v 19 hodin.
c) v případě nedodržení plánu předávání dítěte pozbývá platnosti předchozí dohoda rodičů a péče o dítě se vrací do zákonného režimu, tj. rozvedení rodiče pečují o dítě střídavě stejným dílem.
d) v případě takové nemoci dítěte, kdy není možné předat dítě druhému rodiči, umožní rodič, u něhož se dítě léčí, druhému rodiči nemocné dítě navštěvovat alespoň dvakrát týdně, pokaždé vždy na dobu min 2 hodin

(2) Pokud jeden z rodičů není schopen nebo ochoten pečovat o společné dítě vůbec, svěří soud na návrh druhého rodiče dítě do výlučné péče tohoto rodiče. V případě, že oba rodiče nejsou schopni nebo ochotni pečovat o společné dítě, svěří soud na návrh opatrovníka dítě do péče jiné úplné rodiny, přednostně osob v příbuzenském vztahu k dítěti, popř. i osamělého jediného příbuzného dítěte projevující o ně zájem.

(3) Soud při rozhodování o svěřeni dítěte do péče dbá rovněž na právo dítěte na péči obou rodičů a udržování pravidelného osobního styku s nimi, na právo druhého rodiče, jemuž dítě nebude svěřeno, na pravidelnou informaci o dítěti, dále soud bere zřetel rovněž ke schopnosti rodiče dohodnout se na výchově dítěte s druhým rodičem.

(4) V případě neshod mezi rodiči jsou zainteresované orgány, zejména soudy a odbory sociálně právní ochrany dětí, povinny vést rodiče k dohodě, k čemuž lze využít i služeb mediátora. V případě neuzavření dohody mezi rodiči, platí ustanovení § 901 a § 902 beze změny.

Oproti dosavadní úpravě je navrhována střídavá popř. společná péče rozvedených rodičů o dítě jako základní způsob péče vyplývající přímo ze zákona /není nutné rozhodování soudu/, což je v souladu jak se zájmem dítěte /právo na oba rodiče a jejich výchovu/, tak i s mezinárodní úmluvou právech dítěte, kterou ČR podepsala. Tímto ustanovením se předejde zbytečnému vměšování státu do rodinných vztahů, jakož i vydírání jednoho rodiče druhým v souvislosti s péčí o dítě.

Soud vstupuje do hry pouze v případě, že jeden popř. oba rodiče nechtějí nebo nemohou pečovat o dítě. Naprosto nelze souhlasit s komentářem předkladatelů původního návrhu zákona zaměřeným dokonce proti již existujícímu oprávnění soudu rozhodnout o střídavé či společné péči autoritativně i bez dohody rodičů. Předkladateli uváděná „jednoznačná judikatura“ je opět poplatná setrávajícím a přežitým tendencím nepřipustit jakoukoliv změnu paradigmatu o téměř bezvýjimečném svěřování dětí do výchovy matkám bez ohledu na jejich kvality. Přitom se opomíjí, že i Ústavní soud svými aktuálními rozhodnutími změnu přístupu obecných soudů prosazuje (III.ÚS 1206/09, I.ÚS 266/10, III.ÚS 1486/10, III.ÚS 688/10, I. ÚS 2661/10). Střídavá či společná péče rozšiřuje zásadním způsobem prostor pro výchovu oběma rodiči a znemožňuje zneužívání mocenského postavení „výlučného“ vychovatele k porozvodovým mstám a dalším negativním projevům rozvodové patologie. Nutno také dodat, že i v zahraničí (např. ve Skandinávii, Belgii, Cochemský model v Německu aj.) je střídavá či společná péče základní variantou a svěřeni dítěte do výlučné péče jednomu rodiči variantou pouze doplňkovou.

Výkon povinností a práv rodičů, kteří žijí odděleně § 903

/// Nežijí-li spolu rodiče nezletilého dítěte, které není plně svéprávné, a nedohodnou-li se o úpravě péče o takové dítě, rozhodne o ní i bez návrhu soud. V ostatním se ustanovení § 901 a 902 použijí obdobně. ///

Ustanovení § 901 a § 902 platí i pro rodiče, kteří nežijí spolu.

Je irrelevantní, zda rodiče žijí nebo nežijí spolu /po rozvodu bude pravidlem, že budou žít odděleně/. Oba rodiče mají stejné rodičovské povinnosti a práva, jakož stejné právo na jejich výkon.

§ 904

Zvláštní ustanovení

/// Změní-li se poměry, soud změni rozhodnutí týkající se výkonu povinností a práv vyplývajících z rodičovské odpovědnosti i bez návrhu. ///

Dohody a rozhodnutí o péči o dítě a o osobním styku s ním mohou být změněny vždy, změní-li se poměry; a to především dohodou rodičů. Pokud se nedohodnou, platí ustanovení § 901-903. V případě, že již nejsou schopni nebo ochotni o dítě pečovat platí ustanovení § 902 odst. 2.

Je dávana přednost dohodě rodičů před nadměrným vměšováním státu do rodinných vztahů.

Pododdíl 4

Vyživovací povinnost

§ 905

/// (3) Vzdálenější příbuzní mají vyživovací povinnost, jen nemohou-li ji plnit bližší příbuzní. ///

Je nutné omezit nárok na výživné vzdálených příbuzných, kteří se s oprávněným nestýkali a mnohdy se ani neznali.

§ 906

(1) Výživné lze přiznat, jestliže oprávněný, není schopen sám se živit z těchto důvodů:

a) plná invalidita

b) vysoké stáří

c) nemá žádný majetek, ani žádný příjem nikoli z vlastní viny

d) dítě do nabytí plnoletosti (popř. do ukončení středoškolského vzdělání s maturitou v řádném termínu)

(2) Výživné nelze přiznat, jestliže by přiznání výživného bylo v rozporu s dobrými mravy přesto, že oprávněný není schopen se sám živit.

Je nezbytné vymezit přesně důvody neschopnosti se živit a majetkové poměry oprávněného, aby nedocházelo ke zneužívání institutu výživného.. Je zřejmé, že plnoletý člověk se může živit již sám a pokud se s rodiči nedohodne na podpoře svých dalších studií, musí si je zajistit z vlastních prostředků.

§ 908

///(1)Pro určení rozsahu výživného jsou rozhodné odůvodněné potřeby oprávněného a jeho majetkové poměry, jakož i schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného.

(2)Při hodnocení schopností, možností a majetkových poměrů povinného je třeba také zkoumat, zda se povinný nevzdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti nebo majetkového prospěchu, popřípadě zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika. Dále je třeba přihlídnout k tomu, že povinný o oprávněného osobně pečuje, a k míře, v jaké tak činí; přihlídně se popřípadě i k péči o rodinnou domácnost.///

(1) Základní výživné se stanoví ve výši životního minima. Tato částka se sníží o dávky a výplaty pobírané oprávněným.

(2) Stanovené výživné v souhrnu nesmí snížit příjmy povinného pod úroveň životního minima, přičemž může dosáhnout maximálně 25% jeho skutečných příjmů, nejvýše však 2násobku životního minima.

(3) Dodatkové výživné nad úroveň životního minima lze stanovit při splnění následujících podmínek:

- a) oprávněný prokáže další odůvodněné potřeby, jakož i kladný vztah k povinnému, zejména z doby, kdy se mohl ještě živit sám
- b) skutečné příjmy povinného umožňují přiznání dodatkového výživného, avšak jejich výše nesmí v důsledku výplaty dodatkového výživného klesnout pod úroveň 2 násobku příjmů oprávněného (včetně obdržného výživného, sociálních nebo jiných dávek či výplat)
- c) výplata dodatkového výživného se provádí přímo subjektům zajišťujícím potřeby oprávněného, nikoli oprávněnému
- d) výše dodatkového výživného nesmí překročit jednonásobek životního minima, ledaže by s tím povinný souhlasil
- (4) Pro stanovení výživného jsou rozhodující průměrné skutečné příjmy povinného a oprávněného za posledních 12 měsíců.
- (5) Skutečné příjmy oprávněného (vč. vypláceného výživného) nesmí převýšit skutečné příjmy povinného.
- (6) Majetek (majetková podstata) povinného nemá vliv na stanovení výše výživného.
- (7) Přednost při stanovení výživného má dohoda mezi oprávněným a povinným; pokud se nedohodnou vypočtou výši výživného, při respektování všech zásad tohoto zákona, finanční úřady příslušné dle místa bydliště oprávněného a povinného.

Přesně stanovené podmínky pro přiznání výživného omezí možnost vydírání povinného, jakož i svévoli soudů. V žádném případě není možné, aby si oprávněný vylepšoval svou situaci na úkor majetkové podstaty povinného. Dále je třeba vyvíjet na oprávněného tlak, aby se snažil si svoji situaci zlepšit sám a nespokojil se dosud někdy i se značně vysokým výživným, které si nikdy sám nebyl schopen vydělat. Předkladatelé původního návrhu zákona opět setrvávají na již přežilých a zcela neakceptovatelných hlediscích „schopnosti a možnosti“ povinného. Ačkoliv tato hlediska označují za „podpurná“, v soudní praxi jsou hlavní a soudy krkolomně konstruují své rozsudky z hypotetických příjmů a možností povinného. Jestliže sami předkladatelé poukazují na západní kodexy, v nichž se výživné určuje toliko podle reálných příjmů povinného a oprávněného, je skutečně na čase dosavadní přístup soudů změnit a přizpůsobit současným poměrům ve společnosti. Předkladateli původního návrhu zákona zachovávaná hlediska „schopností a možností“ povinného jsou poplatná společensko-ekonomické situaci doby vzniku zákona o rodině (r.1963), kdy v podstatě každý zaměstnanec (a výlučně o zaměstnance šlo) mohl být zaměstnán ve své profesi a tudíž zkoumání, zda se bez důležitého důvodu nevzdal výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti nebo majetkového prospěchu, bylo na místě a snadné. V současném tržním hospodářství je běžnou společenskou realitou i dlouhodobá nezaměstnanost a nemožnost v profesi či oboru povinného nalézt zaměstnání. Tuto realitu je proto třeba zohlednit i ve „standardním přístupu soudní praxe“, nikoliv setrávat na neudržitelných koncepcích v rozporu s realitou a především v rozporu se zájmy dítěte (likvidace jeho budoucího dědictví). Dále je vhodné při neshodách o výši výživného jeho výpočet svěřit odborníkům tj. finančním úřadům. Kromě toho je možné se inspirovat v zahraničí, kde existují jasně stanovená pravidla pro výpočet výživného (např. Düsseldorfské tabulky, rakouský či skandinávský model aj.).

§ 909

Je-li více osob povinných, které mají vůči oprávněnému stejné postavení, /// odpovídá rozsah vyživovací povinnosti každé z nich poměru jejich majetkových poměrů, schopností a možností k majetkovým poměrům, schopnostem a možnostem ostatních.///. Podílí se na stanoveném výživném stejným dílem při respektování ustanovení § 908.

Nelze trestat pracovitějšího povinného za jeho iniciativu tím, že bude hradit závazky druhých méně aktivnějších povinných.

Výživné mezi rodiči a dětmi a předky a potomky

§ 910

(1) Životní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů resp. rodiče, se kterým žije v rodinné domácnosti, pokud to neodporuje dobrým mravům, zejména pokud se nedopustilo úmyslného trestného činu nebo nemorálního jednání proti rodičům. Toto hledisko předchází hledisku odůvodněných potřeb.

(2) Dítě je povinno zajistit svým rodičům, kterí ho řádně vychovali, slušnou výživu; ustanovení § 908 a § 909 se aplikují obdobně.

Dítě musí sdílet životní úroveň toho rodiče, se kterým žije. Vzhledem, že převažující způsob výchovy bude střídavá péče, bude tedy střídavě po určité období bydlet u obou rodičů a střídat i jejich životní úroveň. Vyrovnávání životních úrovní rozvedených rodičů je nežádoucí, neboť sloužilo často k vydírání úspěšnějšího rodiče a k neopodstatněné podpoře toho méně aktivního rodiče. Samozřejmě je třeba i po dítěti vyžadovat slušné chování vůči rodičům. Totéž platí i obráceně tj. řádná péče rodičů o dítě.

§ 911

/// Neprokáže-li v řízení o vyživovací povinnosti rodiče k dítěti nebo o vyživovací povinnosti jiného předka k nezletilému dítěti, které nenabylo plné svéprávnosti, osoba výživou povinná soudu řádně své příjmy předložením všech listin a dalších podkladů pro zhodnocení majetkových poměrů a neumožní soudu zjistit ani další skutečnosti potřebné pro rozhodnutí zpřístupněním údajů chráněných podle jiného právního předpisu, platí, že průměrný měsíční příjem této osoby činí pětadvacetinásobek částky životního minima jednotlivce podle jiného právního předpisu. ///

V řízení o vyživovací povinnosti k dítěti, které nenabylo plnoletosti či svéprávnosti soud provede úkony ke zjištění skutečných příjmů povinného všemi dostupnými prostředky, zejména šetřením u finančních úřadů, úřadů sociálního zabezpečení, úřadů práce, zaměstnavatelů, apod.

Nelze sankcionovat povinného stanovením výživného z nereálných příjmů, což má za následek likvidaci jeho event.majetku (potažmo potencionálního dědictví dítěte). Zjištění příjmů povinného by měl v ideláním případě provádět vždy jen kompetentní orgán k tomu zřízený, tj. Finanční úřady, stejně jako konkrétní výpočet výživného.

§ 912

/// Rozhoduje-li soud o vyživovací povinnosti rodiče k dítěti nebo o vyživovací povinnosti předka k nezletilému dítěti, které nenabylo plné svéprávnosti, a majetkové poměry osoby výživou povinné to připouštějí, lze za odůvodněné potřeby dítěte považovat i tvorbu úspor, nevylučují-li to okolnosti zvláštního případu; poskytnuté výživné přechází do vlastnictví dítěte. O správě takto poskytnutých částek platí obecná pravidla o jmění dítěte. ///

(1) Výživné na dítě neplatí ani jeden rodič, pokud mají dítě ve střídavé péči ve stejném rozsahu.
(2) Výživné na dítě neplatí nikdy rodič, který má dítě ve své péči po delší dobu než druhý rodič.
(3) Rodič, který má dítě ve své péči kratší dobu než druhý rodič, platí výživné na dítě vypočtené dle zásad tohoto zákona ve výši poloviny poměrné části doby péče druhého rodiče přesahující 50%.
(4) Dodatkové výživné pro dítě může být výjimečně použito i na tvorbu úspor pro dítě, které budou pod společnou kontrolou obou rodičů až do zletilosti dítěte.

§ 913

/// V řízení o vyživovací povinnosti rodiče k dítěti může v případech hodných zvláštního zřetele soud uložit osobě výživou povinné, aby složila zálohu na výživné splatné v budoucnu; poskytnuté výživné přechází do vlastnictví dítěte postupně k jednotlivým dnům splatnosti výživného. Na složenou zálohu se hledí jako na majetek povinného. ///

Zálohy na budoucí výživné jsou přípustné jen se souhlasem povinného. Poskytnutá záloha se stává vlastnictvím dítěte a musí být pod společnou kontrolou obou rodičů.

§ 914

/// Nežijí-li spolu rodiče nezletilého dítěte, které nenabylo plné svéprávnosti a nedohodnou-li se o plnění vyživovací povinnosti k dítěti, nebo žijí-li rodiče takového dítěte spolu, ale jeden z nich vyživovací povinnost k dítěti neplní, postupuje soud podle § 910 až 913. To platí i v případě, že soud rozhoduje o péči o nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti, pokud se rodiče nedohodnou o plnění vyživovací povinnosti k dítěti. ///

Ustanovení zákona o výživném na dítě se použijí v případě, kdy rodiče žijí spolu, jakož i v případě, kdy spolu nežijí.

§ 915

///Výživné a zajištění úhrady některých nákladů neprovdané matce///

///vypuštěný text–viz vládní návrh, pro jeho rozsáhlost a zjevnou nadbytečnost ho zde neuvádíme ///

Není důvod zvýhodňovat neprovdanou matku oproti jiným rodičům zejména v podmínkách převažující střídavé či společné péče o děti. A už vůbec nelze ukládat povinnosti muži, který zřejmě ani není otcem, a to dokonce dopředu /viz předchozí komentáře/. § 915 navrhujeme zcela vypustit, neboť pro stanovení výživného neprovdané matce lze postupovat podle § 914 obdobně.

Společná ustanovení o výživném

§ 916

(1) Výživné se platí v pravidelných dávkách a je splatné vždy do 5. dne běžného měsíce, ledaže se oprávněný s povinným dohodl jinak.

(2) V případě pozdního placení se výživné zvyšuje o úroky z prodlení dle OZ. Avšak pozdní zaplacení výživného není důvodem k odeprání styku dítěte s druhým rodičem nebo příbuznými.

§ 917

(1) Výživné lze přiznat jen ode dne zahájení soudního řízení; u výživného pro děti i za dobu nejdéle tři let měsíců zpět od tohoto dne.

/// (2) Výživné pro neprovdanou matku a úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a porodem lze přiznat i nazpět, nejdéle však dva roky ode dne porodu. ///

Odstavec vypuštěn jako nadbytečný, komentář viz § 915.

§ 918

/// (1) Změní-li se poměry, může soud změnit dohodu a rozhodnutí o výživném pro nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti.

(2) Dojde-li ke zrušení nebo snížení výživného za minulou dobu pro nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti, spotřebované výživné se nevrací. Nevrací se ani dávka výživného, která na takové dítě byla splněna na měsíc dopředu, ale dítě před uplynutím měsíce zemřelo. ///

(1) Výše výživného se přizpůsobuje měnícím se poměrům oprávněného a povinného. V případě změny průměrného skutečného příjmu povinného o více než 10%, se výše výživného přepočítá a takto nově stanovené výživné nabývá okamžité platnosti. Stejně se postupuje i v případě změny průměrného skutečného příjmu oprávněného o více než 10%.

(2) Každé neoprávněně vyplacené výživné je jeho příjemce povinen vrátit plátcí nejpozději do 3 měsíců po jeho neoprávněné výplatě, bez ohledu na to, zda výživné bylo spotřebováno nebo ne. Při pozdějším vrácení budou účtovány úroky z prodlení dle OZ.

(3) Nevrací se dávka výživného, která na nesvéprávné dítě byla splněna na měsíc dopředu, ale dítě před uplynutím měsíce zemřelo

VYSVĚTLIVKY K TEXTU:

- **původní text vládního návrhu: černě tučně**
- **navrhované změny: červeně tučně podtržené**
- **vypuštěný text vládního návrhu: ///modře netučně///**
- **komentář k navrhovaným změnám: černě netučně proložené**